

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristoletna petič-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 85.

V Ljubljani, v četrtek 15. aprila 1886.

Letnik XIV.

Državni zbor.

Z Dunaja, 14. aprila.

Konec razprave o državnem proračunu.

Državni zbor je včeraj popoldne ob petih dovršil razpravo o državnem proračunu, ki je trpela skozi 21 dni in potrebovala vsega skupaj 25 sej. Vse številke so bile potrjene po sklepih budgetnega odseka; danes bo dovršeno tretje branje in potem se bode z dotičnimi sklepi pečala še gospodska zbornica.

Iz včerajšne seje mi je nekterih zanimivejših reči še omenjati, ki so se godile, ko sem bil zadnje poročilo že sklenil. K stvarnim popravkom se je namreč oglasil tudi dr. Rus, ter je pripoznal, da je bil njegov ded res slovenski kmet na Dolenjskem. A ta slovenski kmet poslal je svojega sina v nemško šole in na nemško vseučilišče; bil je pozneje odvetnik v Ljubljani in vsa njegova pisma in vsi zapisniki so nemški. Dr. Rus bi želel, da bi bilo na Slovenskem še veliko takih kmetov, ki bi si na tak način, kakor njegov ded, pridobili hvaležnost svojih vnukov. Dr. Rus bi bil na slovenskega deda in njegovega nemško izšolanega sina morda že zdavnej pozabil, ako bi ne bil zapustil velikanskega premoženja, ki daje vnuku priliko brezskrbno na Dunaju živeti. Narodu slovenskemu pa s takimi potomci ni prav nič pomagano in kmalo bi bilo po njem, ko bi slovenski kmetje ravnali po Rusovem receptu in si njihovi otroši po Rusovem zgledu šteli v ponos, da so se iz Slovencev prevrgli v Nemce — v renegate.

Delo po kaznilnicah.

Znamenita je bila tudi razprava o obrtnih izdelkih, ki jih jetniki narejajo po kaznilnicah. Poslanec Bohaty in Levakovski sta omenjala velike škode, ki jo kaznilnice delajo malim obrtnikom, in priporočala, da naj se kaznjenci rabijo za javna dela, za vravnavanje cest, vodá, kanalov itd. Heilsberg je pa razun tega še priporočal, da naj se zastareli grešniki, ki komaj izpuščeni zopet nazaj prihajajo, spravljajo daleč od tod v kakšno kazensko naselbino v tistem morji. Oglasil se je tudi Zallinger in grajal, da kaznjenci izdelujejo reči za domače uradnike in celo za svoje sodnike, kar je gotovo jako neprilichno. Zadnji govornik bil je levičar Matšcheko, ki je pa delo po kaznilnicah nekako zagovarjal, češ, da morejo privatni podvzetniki kaznjence najemati za svoje delavce. Treba je le delo prav vravnati in odpraviti stroje. Ta govor je zbudil splošno nevoljo, in Dunajski poslanec Kreuzig, ki je sam obrtnik, se je oglasil k besedi, dasi je bila razprava že sklenjena. Ko je začel pregovornika pobijati, segel mu je predsednik v besedo, češ, da to niso stvarni popravki, nove razprave pa ne more dopuščati. Kronawetter zaklical je na to svojemu tovarišu, da naj se vsede, in naj se nikar ne dá za norec imeti, tretji Dunajski poslanec Pattai pa je klical: To je bil govor za najemnike kaznilničnega dela! Konečno je Kreuzig vendar le spravil na dan, da delo po kaznilnicah prizadeva veliko škodo obrtnikom, in da je bilo vsled tega vničenih že več malih obrtnikov. Znano je, da o tej zadevi zbornici prihaja mnogo peticij, ki so v pretres izročene obrtniškem odseku. Reč bo toraj še enkrat prišla v razgovor, ko se bodo razpravljale dotične peticije, in bode imela zbornica za razgovor te jako važne zadeve malo več časa kakor proti koncu budgetne obravnave. Znamenito

pa je, kar je vladni zastopnik, dvorni svetnik Pichs, že zdaj o tej reči spregovoril. Pripoznal je, da se od vseh strani čujejo pritožbe zoper delo v kaznilnicah, dasi škoda, ki jo trpé obrtniki po njegovih mislih ne more biti posebno velika, ker pride na 400 delavcev komaj eden kaznjence. Vlada namerava izdelovati po kaznilnicah za izvožno pripravne reči, katerih dežele za svoje lastne potrebe ne zmagujejo. Ko bi izdelovali za izvožno pripravne reči, ktere izdelujejo drugi ljudje, bi se od njih čule enake pritožbe, kakor se čujejo sedaj od obrtnikov. Dalje vlada res misli na to, da bo kaznjence rabila za vnanja dela in je za poskušnjo poslala 60 Ljubljanskih kaznjencev v Koče na Koroškem, da bodo tam vravnavali hudournike.

Da bi bilo pa s tem pritožb konec, se ne dá misliti, ker namesto obrtnikov bodo sedaj pa zidarji, pomagači in dninarji tožili, da jim kaznjenci odjemljejo delo. Upravništvo neke kaznilnice se je obrnilo do upravništva neke tobačne tovarne s ponudbo, da bi kaznjenci izdelovali potrebne škatlje. Pa odgovorilo se mu je, da si tega ne upajo storiti, ker sedaj to delo opravljajo starši in sorodovinci v tovarni najetih delavcev, ki bi prišli ob ves zaslužek, ko bi se delo izročilo kaznilnicam. Treba se je toraj na vse strani ozirati; vladá si to na vso moč prizadeva ter upa, da obrtniki že skoraj ne bodo imeli več vzroka se pritoževati.

Ne dá se tajiti, da so pomislili, ki jih je izražal vladni zastopnik, precej opravičeni, vendar pa ne moremo pritrditi da bi ne bila občutljiva škoda, ki jo obrtniki trpé. Ko bi se kaznilniško delo razdelilo po celem cesarstvu, bi se konkurenca kaznjencev res malo poznala in bi obrtniki ne čutili dosti, ko bi se k 400 rokodelcem pridružil en jetnik. Toda ne sme se spustiti spred oči, da so kaznilnice le v nekterih mestih, in da delo jemljejo večidel le obrtnikom dotičnega kraja. Ljubljanskim obrtnikom se pa gotovo jako zelo in jako občutljivo pozná, ako je na Gradu in v posilni delavnici kakih 500 ljudi, ki jim segajo v zaslužek. Zato vladi res prav toplo priporočamo, da naj že skoraj v tem oziru vkrene drugače. Resolucija, ki je bila včeraj ob enem sprejeta, vladi priporoča, da naj po kaznilnicah v prvi vrsti izdelujejo reči, ki jih država potrebuje za svoje lastne potrebe.

Druge razprave.

Pri najvišjem računskem dvoru je vprašal Heilsberg, kedaj bode vlada vravnala dotični urad, na kar mu je Dunajevski odgovoril, da je dotični načrt skoraj že dovršen, Wildauer je priporočal, da naj se pri pokojninah gleda na trudopolno službo poštnih in železniških uradnikov, Gomperz pa je govoril o državnih železnicah in zagovarjal kupčijsko zvezo z Rumunijo. Za njim ni bilo nobenega govornika več in finančna postava bila je sprejeta brez ugovora. Vsi proračunovi stroški znašajo 516.825.771 gld., dohodki pa 507.833.841 gold., toraj se kaže primanjkljaj 8.791.930 gld.

Ob petih predsednik sejo sklene in prihodnjo sejo napové za danes, ter stavi na dnevni red postavo o domobranci (črna vojska). Toda Tomašček in Heilsberg se upirata temu, češ, da naj bo prihodnja seja še le v četrtek, ker morajo poslanci načrt o domobranci še le nekoliko preštudirati. Dr. Smolka jima odgovarja, da vnanjim poslancem ni vse eno, ali pridejo en dan prej ali pozneje domú, in ravno tega mnenja je bila večina

zbornice, ki je zavrgla nasvêt Tomaščekov, da bi bila prihodnja seja še le v četrtek.

Domobran — domobranci. *)

V današnji seji, ki se je pričela ob enajstih dopoldne, bila sta najpred v tretjem branji potrjena finančna postava in državni proračun, potem pa se je pričela razprava o zakonskem načrtu gledé domobrana in domobrancev. Nemško-avstrijski klub naznanjal je po svojih listih že te dni, da bode glasoval za dotični načrt, ker vidi, da pri čedalje večem napenjanju vojaške sile v sosednih državah Avstrija ne more in ne sme zaostajati s svojim vojaštvom, da bode pa nasvetoval nekaj prememb. Med 22 govorniki, ki so se pri splošnji razpravi oglasili proti zakonu, nahaja se toraj le malo udov nemško-avstrijskega kluba, nasprotno pa so se iz nemškega kluba oglasili najhujši kričači. Na vrsto jih bo se vé da prišlo le malo, ker hoče zbornica v treh dneh ta predlog rešiti, da ji bode mogoče v soboto pričeti velikonočne počitnice.

Proti domobranskemu zakonskemu načrtu so se oglasili: Knotz, Sturm, Steinwender, Kirschner, Derschatta, Strache, Türk, Pernerstorfer, Tomašček, Pikert, Kraus, Meissler, Vencličke, Prade, Svoboda, Roser, Bendel, Steiner, Fiegl, Kronawetter, Promber in Schönerer.

Za zakon hočejo govoriti: Hompež Klucki, Zallinger, Rogel, Wenger, Fuchs, Kaltenegger, Oelz, Giovanelli, Liechtenstein Alfred.

Ko to poročilo sklepam, govori Knotz, ki hvallisa nemško vojno in desnici očita, da hoče samo zarad tega pritrditi domobranskemu zakonu, da ostane v večini. Kaj bi dali Knotzevi, ko bi mogli splezati na ministerske sedeže in si kupiti večino v državnem zboru. Določbe vojaških zakonov na Nemškem bi jim bile še vse premalo, in poleg mož in fantov bi morda še žene in dekleta vtaknili v vojaške!

Društvo za nakup zemljišč.

Če opazujemo sedanjo politiko Velikonemčije, vidimo, da si skuša razširiti svojo moč tudi z naselbami. Te se vrše najprej in pa največ po zasebnikih, na videz brez uradnih priporočil; druge pa se širijo naravnost pod zaščito nemškega cesarstva. Prav za prav pa je vse tako osnovano, da dobivajo tudi pojedini nemški naselniki moralno in konečno tudi drugačno podporo naravnost od nemške vlade. Kjerkoli se toraj Nemci naseljujejo, je to nemški vladi po godu. Saj pospešujejo nemške naselbe tudi posebna društva, ktera dobivajo in zahte-

*) Česki klub je bil sestavil posebno enketo slovanskih jezikoslovcév, ktera je imela nalogo, za „Landsturm“ poiskati primeren izraz. Dosedaj smo pri nas rabili besedo „črna vojska“, ki je prihajala od tod, da so imeli dotični brambovi svojo navadno obleko, in so bile njih čete črne v primeri z rednimi vojaki, ki so nekdaj nosili le bele suknje; zopet eni so se poprijeli izraza „narodno opolčenje“, ker se narod snuje v vojaške polke; gori omenjena družba učenih jezikoslovcév pa se je odločila za izraz, ki ga za „Landsturm“ rabijo Bolgari in ki je razumljiv vsem slovanskim jezikom in narodom, namreč „domobran“ — brambovi te vrste pa „domobranci“. Ta izraza prav dobro zaznamujeta nalogo črne vojske, ktera bode imela, ako v deželo prilrtni sovražnik, v prvi vrsti braniti lastni dom in lastni okraj, zato bodedom v soglasji z bolgarskimi in českimi Slovani za „Landsturm“ tudi v „Slovene“ rabili besedi: „domobran“ — „domobranci“ in ji zarad vzajemnosti v splošno rabo priporočamo še drugim slovanskim listom in pisateljem.

Pisatelj.

vajo državno podporo naravnost pri velikonemškem državnem zboru. Ta društva delujejo sosebno na one strani, kamor ne more neposredno sezati uradna roka velikonemške politike. Mnogo je namreč dežel, kjer ni še veliko Nemcev naseljenih, ktere pa stojé v okvirju velikonemške politike za bodočnost.

Velika Nemčija dobro vé, da se bo mogla obdržati v prihodnosti jedino potem, če bo tekmovala z jedne strani z združenimi državami severne Amerike, z druge strani pa z Rusijo. Veliki Nemčiji je toraj do tega, da se ne razširi samo do sedanjih političnih mej, ampak da dobi vpliv tudi čez te meje v gmotnem ali svetovno - gospodarskem oziru.

Ker poznamo med drugim program Velikonemčije gledé na pojedine avstrijske pokrajine, nam je pač vse jedno, kako se razteza vpliv Nemcev na dežele, kjer so od nekda Slovani naseljeni v Avstriji. Slovanom zadostujejo poznane namere, naj se potem izvršujejo ali naravnost s političnimi prevrati ali pa polagoma z naselbami kot pripravami za take prevrate.

Avstrijskim Slovanom je pa tudi vse jedno, ali se naseljujejo med njimi Nemci neposredno iz Velikonemčije, ali pa od koder si bodi iz avstrijskih pokrajin. Taki naselniki med Slovani ostanejo tako ali tako kot nevarni tujei, ki izpodmikajo tla življu slovanskemu. Slovan se mora vsled takih naselb umikati, bodisi da mu je iskati kruha drugod, ali pa da ga tujec iznarodi.

Tako se v Avstriji godi sosebno Slovanom, ki so v najbližjem sosedstvu z nemškimi deželami, toraj Čehom, na prvem mestu pa Slovencem.

Tako je navedel česki poslanec Mattuš v državnem zboru 24. marca t. l. samo jeden zgled, ki kaže, da se je jedno česko mesto v malo letih ponemčilo ne vsled „vpliva velikoposestnikov jedne stranke, ampak po vplivu jedne same tovarne“. Tako se godi pa tudi drugod po Českem, in tako in najhujše se godi po slovenskih pokrajinah. V tem, ko se Slovenci borijo za formalno priznavanje svojih narodnih pravic, jim tujei odkupujejo in tučijo kos za kosom zemlje, in to ne morda v sredi naroda, ampak na najnevarnejših mestih, to je na mejah in tam, kjer narod omahuje in se itak nagiba bolj proti tujstvu, nego domačinstvu.

Da tiči v takem izpodmikanji nevarnost, ni treba dandanes več povdarjati. Kdor bi bil potreben pojasnil, naj se spominja edino načrta, po katerem se ima vničiti na Nemškem velik del poljskega naroda. Kar se godi na Poznanjskem s priznanjem in voljo državne politike Bismarkove, se snuje drugod bolj ali manj z istim, pa bolj prikritim namenom.

Ni čudo toraj, da se Slovencem vzbujajo želje za pomoč proti takim za nje pogubnim naklepom. Ni čudo, če zaseka vsaka nova nemška naselba na Slovenskem novih ran mislečim rodoljubom, in da skušajo zaradi tega opominjati, da bi si pomagali. In kje Nemci zasedajo bolj pogostoma tujo zemljo, nego na severnih krajih slovenskih dežel!

„Slovenec“ je že večkrat grajal domače imetnike in kapitaliste, da se ne ganejo, ko bi bilo možno spraviti kako posestvo v domače roke. N. pr. pred nekako dvema letoma, o priliki, ko se je prodala neka tovarna na Kranjskem, je grajal v nemarnost, da se nikdo domačinov ni pobrigal, jo kupiti. V št. 74 od 2. aprila t. l. ima isti „Slovenec“ širši dopis iz Štajarskega, v katerem govori slovenski rodoljub o še temnem načrtu, da bi se vsi najimovitejši možje slovenski združili v kako praktično skupščino ali zadrugo pod prav spretnim načelništvom. On želi, da se važno posestvo niti ne bi prodalo brez dovoljenja te skupščine, vsaj ne tujemu narodu.

Jako tolažljivo je, da se taki glasi ponavljajo, morda se rodoljubi vendar poprimejo te preimenovalne naloge. Tudi na domača vrata je treba trkati in trkati, da se odpró. Sicer bi se človek res utegnil nasititi, še kaj predlagati; kajti načrtev in dobrih se je porodilo v glavicah slovenskega naroda že jako mnogo, ne da bi se bila skupnost narodova zmenila mnogo za nje.

Veliko škoduje v tem pogledu vdomačena fraza, češ, da taki razgovori so po največ akademične, nikakor pa ne praktične veljave. Ni ga skoraj, ki bi med dobrim in slabim trebil ter napravil program za praktične točke. Takih toček je že vendar nekaj, in čas bi bil, da bi ne ostali samo pri posojilnicah, jedini gospodarski osnovi, ki se začenja vtrjevati med Slovenci. Jaz sem lani januarja meseca objavil v „Slovencu“ kritičen razgovor: „Podjetništva na slovenskih tleh“, ter hotel na

vse strani pokazati, kako nam je z lastno močjo skrbeti za narodno gospodarsko organizacijo med slovenskim narodom. V načrtu je stalo se vé da tudi, kako bi zavarovali, da bi ne prehajala slovenska zemljišča v tuje roke. V načrtu je dovolj jasno povedano, kako naj bi se porodilo vseslovensko politično društvo, ktero naj bi vzelo v svoje varstvo tudi narodno-gospodarski interes našega naroda. Politično društvo pa nastaja od leta do leta, ne da bi oživel, in ž njim čakajo oživljenja tudi narodno-gospodarski načrti, katere bi moral narod sam izvrševati brez odloga.

Ker se gospoda naša le obotavlja, ji moramo povedati, da želje, kakor jih razodeva tudi štajarski rodoljub v omenjenem „Slovenčevem“ dopisu, nikakor niso utopije, katerim bi ne bilo možno pridobiti zanesljive zaslombe. Naj toraj izvedó oni, ki bi se med nami ne smeli obotavljati, da se snuje v Lvovu ravno sedaj društvo galiških Rusov za nakupavanje zemljišč, da se ohranijo ruskemu narodu.

Vsak ud tega društva plača po najmanj 25 gl. kot svoj delež.

Tako delajo odločni rodoljubi, ki umejo svojo nalogo do naroda; tako delajo oni rodoljubi, ki vedó, kaj pomeni v sedanjí dobi stabilno imetje za narod in njegovo bodočnost. Gališke Ruse preganjajo tudi zaradi narodnosti; ali oni imajo vendar drugovrstno organizacijo, ki jih varuje pred potujčevanjem. A vendar si prizadevajo, da ostanejo na svoji zemlji sami svoji gospodarji. Saj jim je jasno, da edino s tako samostojnostjo si obvarujejo tudi politično in narodno-politično samostojnost. Gališki Rusi niso tako neposredno v soseski z mogočnimi tujei, kakor je slovenski narod, in vendar skrbé do časa za to, za kar je pri nas skrbeti, če ne prepozno pa vsaj skrajni čas. Društvo za nakup zemljišč ima toraj pri nas toliko več vzrokov, da oživi in začne nemudoma delovati za vse pokrajine. Upajmo da bo vsaj, če ne domače razgovarjanje, vsaj zgled slovanskih bratov, galiških Rusov, pomagal v to, da osnujejo kmalo tudi za Slovence tako društvo za nakup zemljišč, če že nočejo, ali vidijo, da ne morejo oživeti vseslovanskega političnega društva z nalogami, kakor jih odmenja naveden lanski načrt o domačih podjetništvih. *)

F. P.

Govor posl. kneza Liechtensteina

v 33. seji državnega zbora dné 22. marca pri splošni obravnavi državnega proračuna. **)

Navada je od nekda, da pri budgetni debati, ki je začetek parlamentarnemu delovanju, ali vsaj njega večemu odlomku, vsaka stranka kakor po izročilu razvija svojo zastavo. Tudi naša stranka, nemški konservativci, naj bi razvila svoj program, da ljudstvo vé, kaj ima pričakovati od nas. Moji somišljeniki mi niso dali tega naloga, a v zavesti sem, da se popolnoma zlagam z njih načeli, ko tukaj govorim, ravnal pa bodem tukaj nekako tako, kakor svetlopišec (fotograf). Kakor se namreč pokaže na prvi plošči temna podoba, a še le potem, ko se obrne na drugo ploščo, pokaže se slika dobro zadata, kazal bodem najprej slabo in napačno politiko naših liberalnih nasprotnikov in potem kazal pravo politiko, kakor je vošim naši konservativni nemški stranki.

Nikarte gospodje na levi strani slavne zbornice, da bi v ti priliki napačno razumeli moj namen. Vsekako Vas bodem, ko govorim o Vaši politiki, tudi obsojeval, a ne da bi Vas okaral, kajti zmaganih ne gré dražiti. (Klici na levi: Nikakor zma-

*) Mar li bi pa ne bilo tako politično društvo nevarno za Avstrijo? Nikakor ne, ampak nasproti največ patrijotično dejanje. Ali bi se pač taka kooptacija godila zoper Avstrijo, od kakoršnjih se je že slišalo, ali se še sedaj sliši na pruski ali laški meji, ako bi imeli Slovenci tista posestva, tiste tovarne, sploh vsa podvzeta v svojih rokah, ktere imajo sedaj Nemci ali Lahi? Prosimo, naj se to dobro in vsestransko pomisli v višjih in nižjih krogih. Vredn.

**) Prej smo prinášali govore poslancev iz naše domovine, ki so govorili o naših posebnih težnjah in prizadevanjih, a sedaj podajamo čé. bralecem govor kneza Liechtensteina starjšega dne, ker ima ta govor zgodovinsko važnost. Glasilo poslancev Liechtenstein, ki je načelnik posebnemu klubu in njem imenovan „Liechtenstein“ je: „Vse za vero, cesarja in za — nemštvo.“ O poslednji točki bi se dalo marsikaj opomniti, pa naj častiti bralec sami sodijo, vsekako se Liechtensteinov klub le v taktiki loči od desnice, a namerava doseči isti cilj, desnica mu je le preveč previdna in prepočasná, preveč se ozira na to in ono stran, toda čitajmo govor, mogoče, da prilično kaj več spregovorimo o tem.

gani!) Tudi ne, da bi Vas podučil, ker kakor nasprotnik si moram želeti, da ostanete v svoji zmoti (Veselosť.). marveč zato, da moji lastni stranki, nemškimi konservativcem, prav živo dokažem, česa se ima ogniti, ako hočemo, da kaj dosežemo.

Ko se je absolutizem okoli leta 1860 postavil na hvalo liberalni stranki, postavil si je trojni cilj. Hotla je centralizovati, germanizovati in razkristijaniti. Hotla je centralizovati v tem namenu, da bi dele trdnje priklopila središču, pritegovali so ude, katerih prosto gibanje je potrebno za zdravje države, telesu monarhije tako, da se niso mogli gibati.

Hotla je germanizovati. Ni bila zadovoljna s tem, da ima naš narod po številu, po izobraženosti, po bogastvu, po legi glavnega mesta in po začetku nje dinastije naravno prevago v državi in da ji bode zmirom ostala, hotla je nazaj potisniti druge narode in našemu vsvariti nekaj umeten privilegij.

Poslednjič je hotla razkristijaniti. Ker so tisti, ki odločujejo pri tej stranki, večidel tuji postali veri svojih očetov, hotli so spodriniti našo cerkev iz šole, iz zakonske vezi in na mnogih krajih našega življenja, ker hoče naša cerkev vsled nje božjega poslanstva tudi imeti pravico sosesstva.

Gospóda moja! Ne govorimo o tem, ali se dá izpeljati tak program, tudi o tem ne, ali se smé kaj takega dopustiti. A vendar mi bote pritrdili, da je bil obširen in da je daleč segal, da bi bilo za njega izpeljavo, ako bi bilo to sploh mogoče, veliko časa in mnogo napora potreba. Vsaka stranka, tudi najmočnejša, ima zmirom več časa, kakor moči na razpolaganje. Liberalna stranka naj bi bila čas vredila in posamezne točke zaporedoma izpeljevala in od nekda je imela odprtih dvoje postav, bilo je nekaj upanje, da doseže do neke mere to, kar namerava.

Ali naj bi bila katoliško cerkev za nekaj časa na miru pustila, ko je germanizovala in centralizovala; ali naj bi bila za enkrat pravice narodov in prostost posameznih dežel spoštovala, ko z vso močjo napada cerkev? Na vsak način bi ji bilo spodletelo, a ne tako brž in ne tako popolnoma, mislim si nasprotno, v posameznih rečéh bi bila zmagała.

Preiskujmo najprej prvo pot, po kateri bi bila imela hoditi, namreč to, da bi bila cerkev varovala med tem, ko bi bila centralizovala in germanizovala. Cerkev bi bila gotovo to grajala; a vendar, kakor se sploh v zgolj političnih vprašanjih ne bila bi se vmes vtikala. (Zasmeh na levi.) Naša stranka vendar, ki se je oživela še le po šolskih in verskih postavah, bi ne bila nikdar nastala. Znabiti mi poročete, kulturni boj je potreben za življenje liberalizmu (O, ne! na levi.) in da ste ravnali, ker se niste mogli skrajni sili zoperstaviti. To bi bil slab izgovor. Prav lahko bi bili, ne da bi bili zatajili svojega načela, brzdali protiverske strasti, ker vsi drugi liberalci v Avstriji, dasiravno imajo ista načela, so se zdržali in se naučili premagovati samega sebe.

Ravno slovanski rodovi, ktere ste tačas tlačili, bi Vam bili lahko za izgled v tej stvari. Pri Čehih, pri Poljaki, pri Slovenceh je bila in je še dandanes precej močna liberalna stranka, posebno je močna pri srednjih stanovih. A vendar, gospóda moja, preišljeva je kam da pridemo, ako se umrljivi ljudje bojujejo z naredbami, ki so od vekomaj, odredili so slovanski liberalci ta boj, da ne razdvoje ljudstva, ker njega blagor in velikost jim je pri sreji, in njih previdnost je obrodila dober sad. Ker v teku časa so znali ceniti zvestobo in miroljubnost katoliške cerkve; videli so, da nihče bolj ne skrbi in ne varuje narodnosti, kakor katoliška duhovščina. (Zasmeh in klici na levi: Vsaj smo videli!) In danes, gospóda moja, prepričan sem o tem, ko bi bila rešena tudi vsa narodna vprašanja, kulturni boj bi se nikdar ne vpel med slovanskimi narodi.

Med Vami, gospóda, in med slovanskimi liberalci je bil od nekda glaven razloček. Slovanski liberalci so bolj ljubili svoje narode, kakor teorijo in narodu na ljubo so žrtvovali teorijo. (Pohvala na desni.) Ako pa nočete slovanskih ljudstev v tem posnemati, bi se bili tega lahko naučili pri svojih najbližnjih sosedih.

Gospóda moja! Prekoračimo le plitvo Litvo. Na drugi strani te reke živé Madjari v istem državno-pravnem razmerji, kakoršnjega tukaj prisojate nemškemu narodu v Avstriji. In tam gospoduje liberalna stranka neprestano, odkar se je začela ustava. Nje odnošaji do katoliške cerkve niso nič kaj prijazni, ali vendar, gospóda moja, kak velik razloček je med ravnanjem tu in tam! Tam, gospóda moja,

so se skrbno ogibali prepira s katoliško cerkvijo. Tam je velik državnik, liberalni Deak, takrat, ko je bil kulturni boj šega po vsi Evropi, zavrnil ta boj, rekoč: ako se ta prenese na ogersko državo, bi bilo to le nevarno posnemanje tujih neumnosti; v naj-novejšem časi, ko je nastal prepir s cerkvijo, ker se je predložila postava zaradi zakonske zveze med židi in kristjani, kako previdno se je vedel liberalni državnik Tisza, ko je bil zmagan! Podal je nasprot-nici, ki se dá lahko pomiriti, roko v spravo ter ob-ljubil, da noče več storiti kaj takega. (Klici na levi: reforma gosposke zbornice!)

Gospoda moja! Tudi med Vami in ogerskimi liberalci je naglaven razloček. Oggerski liberalci so bili tako srečni imeti več odličnih državnikov in bili so toliko modri, da so jih poslušali. Vaša stranka, gospoda moja, ima sijajne govornike, a dosihmal odličnega državnika ni imela (veselost na desni) in to je tudi prav naravno. Kajti Vaša stranka ima od nekda to navado, da gospoduje z lastnimi vodji, da jih potiska naprej ali na stran odriva in zgodi se tudi, da nazadnje plača vodjo, ko si je že mnogo zaslug pridobil za svojo stranko, z osupljivo nehva-ležnostjo.

Gospoda moja! Kar se tiče sovraštva do cerkve — trda je beseda, katero spregovorim — smatram Vas danes, kakor prvi dan, za nepopoljšljive. (Ve-selost na desni). V sredi previdnih ravnanj neprevidno, zametujete izglede, ko vendar vidite da so izvrstni.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 15. aprila.

Notranje dežele.

Ker je letos v avstrijskem državnem zboru *opo-zitcija za budget glasovala* in vladi davke pri-volila, nemški listi iz tega sklepajo, da smo v Av-striji na kraju preobrata v državnem gospodarstvu, da se bode namreč Taaffejevo ministerstvo prelevilo v kako ministerstvo Chlumetzky ali kaj sličnega. Pač ni čuda, če nemški listi našo politiko od te strani opazujejo, ker ravno ne vidijo, tudi videti nočejo, kako se pri nas doma godi. Če bi bili nemški listi to vedeti hotli, bi bili morali pač pisati, da je opozicija letos za budget glasovala, ker je sprevidela, da se bode taisti vladi dovolil, naj se pri tem opozicija za-drži kakor hoče. Drugič je pa opozicija vladi vrgla trnik, na katerega jo je vjeti skušala, ker bi jo iz leveice radi prišli z njo v dotiko, ker mislijo se-danji kabinet na nov način spodkopati s tem, da bi se tu pa tam kak njihov privrženec vrnil notri, kedar bi temu ali onemu sedanjih ministrov po le-vičarskih spletkah tal zmanjkalo. No, jedna taka vrzel je ravnokar prazna in videlo se bo, ali se bodo le-vičarske nade potrdile ali ne. Če se sedaj kak njihov pristav vsede na stol trgovinskega ministra, potem bomo vedeli, da so možje dobro računili pri glaso-vanji za budget. Če pa ne bo njihovega mesa in njihove krvi v trgovinsko ministerstvo, potem bomo vedeli, da dovolitev davka od levičarjev ni bilo dru-zega nego tipalnica, če bi se ne dalo po tej poti z vlado v ožjo dotiko priti. Herbst sam pa pravi, da so zato dovolili budget, ker so s tem zabranili vsako-jake nove koncesije, katere bi bila večina od vlade lahko tirjala in tudi dobila, če bi se ji bila levica uprla. Mogoče, da je tudi na tem nekaj res-nice, če prav še ne verujemo, da bi se vlada opravi-čenim tirjavam sedanje večine v resnici upirala, če bi jih bila ta stavila in to samo zato, ker so ji levičarji davek dovolili.

Kedaj da se bo nova *avstro-ogerska dr-žavna pogodba* predložila državnima zboroma na Dunaji in v Budapeštu, se ni še prav nič določilo. Oziraje se na slično preteklost, se pa lahko sklepa, da se bo predložila na obeh krajih h krati, kedar se bo. Dodelana sta dotična predloga že skoraj do celega, ako odštejemo nekake manjše formalnosti, ki so bolj brez praktične vrednosti in veljavnega po-mena. Generalni svet avstro-ogerske banke sošel se bo danes, da določi in odbere identične pisma av-strijskega in ogerskega finančnega ministra, na pod-lagi katerih se bode potem sklepal nov privilegij za omenjeno banko. S kakošnimi pogoji se bo dal nov privilegij banki, se je tu in tam že nekoliko pisalo po časnikih; koliko je pa ravno resnice in kje za-čenja domišljija, o tem se danes pač še ne dá so-diti. Prav bi bilo, ko bi se pri novem privilegiju ozirali nekoliko več na splošnje potrebe raznih na-rodnosti in ne le samo privilegirane nemško-židovske stranke, kakor se je to do sedaj godilo. Nacijonalna banka bi morala v resnici nacijonalna, t. j. za vse narode biti, ne pa edino le za židovske zavode. Dalje bi se moral pri napisih na novih bankoveih tudi na vse narode ozir jemati, ne le edino na Nemce in Madjare. Slovenski napis bi se moral na petaku ravno tako javno brati, kakor nemški; sicer pa tisti, ki petake dobro poznajo, trdijo, da je tudi slovenski napis na njem, v tisti knjigi namreč, ki jo ženska-

legislativa v rokah drži. Kdor ne veruje, naj pa notri pogleda, da se prepriča.

Štajarski nemški delavci niso zadovoljni z na-črtom postave o bodočem *zavarovanju proti nezgodam*, češ, da bi jim bili pogoji na veliko škodo. Zarad tega bodo spisali spomenico v tej za-devi, katero bodo obema zbornicama državnega zbora v pretres izročili in ji prosili, da bi se dotični načrt ne sprejel. Kaj da ravno štajarske delavce napeljuje, da se hočejo novi postavi upreti, ki bi jo vendar moral vsak pametni možak prav iz srea pozdraviti, nam ni umljivo. Morda se jim zdi odveč, da si bodo morali sami plačevati premijo, za katero bodo v slučajih nezgode dobili stalno podporo in odškod-nino? Ali pa jim je morebiti žal, da bi si na ta način za stare dni preskrbeli kosček kruha, da ne bo treba hoditi od praga do praga. Tu že zopet kak delavski apostelj za nevedneži tiči, kakršnih se ravno v Gradci ne manjka. Tisti zločinci bi radi s svojo modrostjo svet presukali, sami sebi pa si po poštenem potu niti za krajcar vrednosti ne mo-rejo pomagati. Naj bi vendar delavci takih jezičnikov ne poslušali; saj so se ravno v poslednjih treh letih lahko do dobrega prepričali, da nimajo hujšega sovražnika, kakor so ravno njihovi dolgojezični anar-histi, ki hočejo vsako reč bolje vedeti, kakor pa razni možje v državnem zboru! Delavci naj se le z upanjem sedanje vlade držé, ktera je ravnokar na poti, da jim osodo, kolikor se bo dalo, zboljša. Od nje se imajo nadjati kake pomoči, od svojih apo-stelnjov pa le — ječe. Sedaj naj pa volijo. Da jim pa raja ali nebes nikdo na svetu ne more vstvariti, tega bi se vendar lahko sami prepričali.

Vnanje države.

Nedavno se je naš cesar kar nanagloma z Du-naja v Monakovo odpeljal. Kot najbolj verjetna raznesla se je v prvem trenutku vest, da je šel obiskat svojo hčer, ondi omoženo nadvojvodinjo Gi-zelo. Sedaj se pa čuje druga, tudi ne ravno po vsem neverjetna, vsekako pa tem bolj čudna novica. *Ba-varski kralj Ljudevit*, ki je z našim cesarjem po dveh straneh v najbližnjem sorodstvu, je prišel na kant. Ima namreč nekako posebno veselje do stavbarstva in družih umetnij ter vse svoje premo-ženje zazida ali pa na drug način nepotrebno iz-daja. Vsled tega ni le skoraj vedno brez denarjev, temveč ima tudi že toliko dolga nakopičenega, da mu denarni velikaši že nič več posojevati nočejo. Sedaj mu pač drugega ne kaže, kakor polom. Vrh tega je tudi čitati, da je kralj za te stavbarske le-pote kakor tudi za vse druge reči apatičen, (top, neobčutljiv postal. Res je, da se tu pa tam izražajo mnogovrstne želje po vravnavi in spremenu; ali je pa potovanje cesarjevo v Monakovo z vsem tem v kaki dotiki, kakor nekteri listi vedeti hočejo, ali ne, pač nikdo ne vé. Nam se dozdeva vse to skoraj ne-verjetno; sicer pa nam bode bližnja bodočnost kmalo kaj več od tega razodela.

Memogredé poročali smo že, kako pesimistično jeli so ruski listi o *Balkanskih zadevah* pisati, ki že kar od kraja trdijo, da diplomatskim poskusom ne gre prav nobene vere več zaradi obilnih blamaž, po katere so slavni evropski diplomatje na Balkan kretili. Te blamaže so tembolj pomenljive in občut-ljive, ker so se na Balkanu v političnem oziru zgolj ničle, prav nepomenljive ničle vpirale in — zmagale. Na to pa živa duša ni mislila, da, ko bi bila Bol-garijo zasedla ena ali druga velesila, bi bila s tem vsej opoziciji kar h krati ost odlomila. Tako se pa stvar še vedno vleče in živ krst ne vé, kedar da je bo konec. Ravnokar so strune med Turčijo in Grško tako napete, da morajo vsak čas popokati. Kaj pa potem? Kdor ve, koliko da je na Balkanu paliva nakopičenega, pač ne more nič dobrega pričakovati. Rusija to vse dobro vé, pač pa ji še ni znano, ali se bode veliki prevrat godil z njeno pomočjo, z njeno vdeležbo, ali brez nje. Ako smemo sklepati iz pre-teklosti na prihodnost, rekli bi, da brez nje, kajti balkanski Slovani so se ruskih obetanj že naveličali. Rusija jih namreč vedno tolaži s tem, da ni še čas, da bi se razbile ostudne verige večstoletnega turškega robstva. Zato bodo rajši poskušali srečo svojega po-polnega oslobodjenja na svojo roko.

Iz vsakega koraka, katerega Rusija v najno-vejšem času stori, razvidi se na prvi pogled, da ji je edino le to v mislih, kako bi *strmoglavlila bolgarskega kneza Aleksandra*, ker ima za ono mesto drugega moža pripravljenega, ki ji je bolj pri sreč. Ta misel je razširjena po celi Evropi ter jo je nedavno tudi voditelj staročeske stranke, dr. Rieger, potrdil. Rieger je namreč rekel, da se kaj takega v politiki ne dá z gotovostjo zatrjevati, on je pa, kar se njega tiče, o tem prepričan. Sicer je pa tudi že celemu svetu znano, da je cesar Aleksander na kneza Aleksandra na vso moč hud, kar je tudi lahko umljivo, če se pomisli, da so Rusi za Bolgarijo nezmerno veliko žrtvovali v denarjih in v krvi, knez se pa bolj in bolj odteguje ruskemu vplivu. Ruski rubelj in ruska kri razbila sta jeklene zarjovele okove, s katerimi je bila Bolgarija na turško skalo priklenjena, in sedaj so pa Bolgari Rusom hrbet obrnili. Kaj takega car Aleksander ne pre-nese, Mar-li bode to kneza Aleksandra vničilo? Kdo vé! Pomisliti je treba, da je bolgarski knez med tem postal ljubljeneč svojega naroda, ki ga ne bo izdal, če se mu knez sam ne izneveri. Konečno pa, če ni prevara, ima knez Aleksander v najuovejšem

času, jako vtrjeno zatišje za Bismarkom, kakor se sploh govori, in to za to, ker misli ta pričetni Rusom štrane mešati. Nemški listi, ki so z Bismar-kom v dotiki, jeli so Ruse ščipati, da je vsa Evropa pozorna postala, kaj da se bode iz tega izcimilo. Tako se napetost med vladami širi na vseh straneh, konec tega vé pa le Eden.

Bismark se je svetu že zopet v novi luči po-kazal in to prav od nasprotne strani, kakor l. 1873. Kakor se je tedaj z načrtom zloglasnih majevskih postav v roci prav strastno zaganjal v katoliško cerkev na Nemškem, tako se je sedaj poganjal v državnem zboru, da naj se vsa ojstrost iz tistih postav odpravi in vsi paragrafi razveljavijo, kateri katoliški cerkvi velike sitnosti delajo. Majevske postave so bile sko-vane po Bismarkovi lastni izjavi za boj, kateri se je takrat pričel med Berolinom in Rimom; da bi za vedno ostale v pruskem državnem zakoniku, pravi Bismark, na to pač ni misliti. Posebno veliko bi država še lahko prijenjala, kar se tiče vzgoje du-hovnikov. V tem oziru, namreč gledé na poslednjo točko, bi vlada še vse drugače prijenjevala, če bi se ji ne bilo bati poljske duhovščine, katere ne sme nič več izpred oči spustiti. Če bode vlada sprevidela, da bode polonizem zatrla s pripomočki, ki jih je sedaj v to izvolila, potem bode katoliški cerkvi še mnogo prijenjala. Za sedaj le samo dovoljuje revizijo majev-skih postav, ker se nadja, da se bode na njeni pod-lagi tolikanj potrební mir med Berolinom in Rimom zopet ustanovil. Bismark čuti, da potrebuje prsta božjega, s katerim bi vspešno izganjal belcebuba — socijal-demokrate, ki so mu jeli čez glavo rasti, a pri vsem tem se še zmirom preveč na svojo moč zanaša ter ostane do Poljakov krivičen. Prej ali poznej se mu bo tudi to vtepalo, kakor se mu je do sedaj še vsaka krivica.

Domače novice.

(Nič manj čudni nazori.) „Laib. Zeitung“ na-šega naznanila v predvčeršnjem listu pod naslovom: „Čudni nazori“, ne umeva, ali pa noče umeti; vsaj nikjer ne poskuša nas stvarno zavriniti, ali na tam stavljena prašanja „o domoljubju“ in „krščanstvu“ odgovoriti pač pa se v svojem včeršnjem listu z vso srditostjo zaganja v nas. Le počasi; ostanimo pri reči sami. Nikjer vam nismo očitali, da bi slo-vesnosti dne 11. t. m. čisto nič omeniti ne bili smeli, mi smo le vaše verske nazore osvetili hotli ter ob-našanje do verskih čutil tako ogromne večine pre-bivalstva. Vse kaj drugega je, kako reč le omeniti, ali pa za njo goreti. Da imate vi zares „čudne verske nazore“, če tudi se izgovarjate „s postavnim spoštovanjem vseh priznanih verstev“, kaže vaša sodba „o pravem domoljubju in krščanstvu“, s katero hočete pri nevednih neko propagando delati. Ravno zaradi te smo vas krenili, če tudi nas zopet v svojih nazorih o verski sterpljivosti „tesnosrčne ne-sterpljivosti“ obdolžujete. Ne, te ni pri nas, če tudi, naravnost rečemo, nam ni vse eno resnica ali laž, krščanstvo ali protestantovstvo, katero je od „Lutra“ skovano. Versko sterpljivost mi drugače umevamo, kakor pa vi: Resnico in vero mi edino za pravo spozamo, namreč krščansko-katoliško, ktera je od Kristusa; z drugoverci v miru živimo, a njihove zmote pa obžalujemo in zametujemo. Vi-dite kako neopravičeno je vaše natolcevanje o naši tesnosrčni nestrpljivosti. Mi vam „tetka“ nikakor nismo nameravali sivih las delati, če jih zaradi starosti še kaj imate, toraj se vam zato tudi ni treba nič izgovarjati; nam je le za stvar, stvarno smo vas zaradi drugih zavriniti hotli, ne zaradi sebe, ker nas se enake vedne čenčarije o „domoljubju in krščan-stvu“ ne primejo. Očitati nam plenitev vašega lista se nam jako nevmestno dozdeva za list, ki se bolj s škarjami krpa, kakor s peresom napolnuje. Slovenski listi vsi imamo vsaj trud, da vse posneti in spisati moramo, če tudi na-ravnost spoznamo, da nismo vselej izvirni, kakor noben list ni. Vsakteri več ali manj iz drugega za-jema, „tekto Laibacherco“ ne izvzemaš. Šale in dvotipi, pa „Fliegende Blätter“ so ji gotovo znani (št. 2124 itd. „verrathen“) pa vira ne najdemo. Znabiti bi bilo boljše, da bi pezdirja v očesu soseda ne iskala! — Kar se tiče zlasti očitanja, da „Slovenec“ jemlje popise cerkvenih slovesnosti iz „Laib. Ztg.“, jo smemo že zagotovljati, da se to nikoli ne zgodi. Kar se pa tiče krajevnih, domačih novic, se pa že zná zgoditi, da je ena in ista jutraj v „Laib. Ztg.“, zvečer pa v „Slovencu“. Mar-li novice, katero čez dan od zanesljivih ljudi slišimo, ne smemo v „Slovencu“ povedati, ker jo je dopoludné izišla „Laib. Ztg.“ prinesla? Ali smo mar dolžni, „Ljub-ljansko tetko“ kot vir imenovati, če novico po dveh, treh poročevalcih izvemo, samo zato, ker v „Laib.

Zeitung" dopoludne beremo. Gotovo ne; in tako tudi drugod delajo. Če že mora biti, bomo, kakor smo že mnogokrat do sedaj storili, raje prinesli novico še le drugi, tretji dan, kakor da bi jo iz oholih ali nevošljivih listov zajemali." Toliko v porazumljenju.

(Trgovinska in obrtna zbornica v Ljubljani) ima svojo redno sejo v petek 16. aprila ob 6. uri zvečer v mestni dvorani. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnje seje. — 2. Poročilo o delovanju. — 3. Poročilo o vprašanju, ali imajo peki tudi pravico moko in phanje (gres) prodajati — 4. Poročilo o zgradbi cesarjevič Rudolfove železnice do Trsta. — 5. Poročilo o prošnji za somnje v Loškem potoku. — 6. Poročilo o nekterih premembah načrta zakona za devajočega zavarovanja delavcev proti nezgodam. — 7. Poročila o pravilih nekterih zadrug. — 8. Poročila o prošnjah obrtnikov, da bi smeli obrti nastopiti, akoravno nimajo postavnih svedočb.

(Aprilovo vreme) se tudi letos neče ob veljavo spraviti, kar nikakor ni vgodno razvoju narave, ki je po strogi in dolgi zimi že tako izredno zadržana bila. Toda — kdo vé, čemu bode tudi to na dobro!

(Razpis petih daril kranjskim konjerejem.) Podpisani konjerejski odsek c. k. kmetijske družbe kranjske razpisuje petero daril po 20 gl. kranjskim konjerejem, kateri napravijo še to spomlad primerno ograjeni prostor za žebeta, ki meri najmanj 500 štirjaskih metrov.

Ker bivanje žebet čez dan v taci ogradah stori žebeta manj občutljiva proti vremenskim vplivom, njih zdravje krepkeje in njih hojo boljša, priporoča podpisani odsek konjerejem, kateri hočejo izrediti lepe in dobre konje, napravo take ograde. V spodbudo temu razpisuje gori imenovana darila.

Konjerejci, kateri se hočejo potegovati za to darilo, pošljejo naj svoje nekolekovane prošnje zadnji čas do konca junija t. l. predpisanemu odseku. V prošnji je povedati, kedaj je bila ograda dokončana in koliko meri.

Konjerejski odsek c. k. kmetijske družbe v Ljubljani 1. aprila 1886.

Dr. Teodor Rudesch,
prvomestnik.

(Kmetijsko predavanje) ima c. k. potovalni učitelj g. Pirc v nedeljo, 18. t. m., popoldne v Šmartnem pod Šmarno goro.

(O Raswoscheggu) piše „Südsteierische Post“ sledeče: C. kr. okrožna sodnija v Celji, ki je svoje dni g. Raswoschegga zaradi hudodelstva javnega nasilstva na 6 tednov v ječo obsodila, ker je Raswoschegg g. Ljudevita Kresnika iz Čušnice ob lanskim volitvah za v državni zbor zaprl, da mu ni bilo možno v Mariboru volitve vdeležiti se, je sedaj spoznala, ker je c. kr. najvišji sodni dvor prvo obsodbo zaradi formalne napake ovrge, in je bila na 10. t. m. nova glavna obravnavna določena, da v dejanji g. Raswoschegga ni nič kaznjivega in ga je oprostila zatožbe.

(O sestavi porotnikov pri Celjski c. kr. okrožni sodniji.) Znano je, da se je poslanec M. Vošnjak v državnem zboru bridko pritoževal o čudnem slučaju, ki se vedno in vedno pri sestavi porotniških zapisnikov pri Celjski c. kr. okrožni sodniji ponavlja, da namreč vsikdar le zagrizene Nemce za porotnike odbirajo, Slovenci so pa med njimi le bele vrane, če prav so v večini med prebivalstvom. Pravosodni minister Pražak je takoj na to pisal v Gradec po pojasnila, kako da je sploh mogoče, da se za porotnike ven in ven le Nemci odbirajo, pa jih še ni dobil, kar je na obžalovanje v državnem zboru sam priznal; ob enem se je pa minister jako začudil, od kod ima Štajarski nemški poslanec Držata že vse dotične pojasnila v žepu, katerih je minister zastoj pričakoval od predsednika Graške nadsodnije. Minister je konečno tudi obljubil, da kakor hitro mu zahtevana pojasnila dojdejo in on iz taistih spozná, da so bile Vošnjakove pritožbe opravilene, bode takoj potrebno vkrenil, kakor je to svoje dni storil v enakem slučaju pri c. kr. okrožni sodniji v Česki Lipi, da se Slovenci pri c. kr. okrožni sodniji v Celji ne bodo nič več samovoljno odriivali. No, Bog daj, čas bi pač že bil!

(Pri poslednji volitvi v Trstu) dobil je kandidat slovanske stranke, Šivic 167, nasprotnik njegov Danel pa 206 glasov. Poslednjemu je k zmagi pripomogel največ mestni magistrat, ki je nekterim volilecem po krivici volilno pravico odtegnil. Menda si bodo Tržaški Slovenci na višjem mestu na Dunaji pravice poiskali, če je doma ne dobé.

(Nova paroplovna družba) ustanovila se je v Trstu, ki bo oskrbovala pomorski promet med Trstom in Istro. Dovoljenje za take vožnje ji je ministarstvo že dalo.

(Umoril se je) Ptujski usnjari J. Ritoper dne 13. t. m., mož luteranske vere, in pravijo, da se mu je zmešalo. Bolehal je že več časa za neozdravljivo boleznijo.

(Pivovar v Laškem Trgu) na Štajarskem prodal se bo dne 4. maja t. l. pri tretji javni dražbi za vsako ceno. Cenjen je na 180.538 goldinarjev.

Razne reči.

— Katoliška cerkev ne more delavcev pomiriti. Tako so govorili v državnem zboru v Berlinu, tako je govoril dvorni propovednik v Berlinu, tako govoré liberalci in konservativci. Poslušajmo kaj se o ti stvari piše iz Essena, kjer so velike Krupove tovarne. Ko so delavci v sosednji Belgiji tako hudo razsajali in je ves svet o tem govoril, prašal je izobražen gospod višega uradnika v Krupovih tovarnah: „Kaj bi Vi začeli, ko bi Vaši delavci tako začeli razsajati?“ „Kaj tacega, kakor v Belgiji, pri nas ni mogoče“, je odgovoril uradnik! „Pa zakaj ne?“ „Ker ima katoliška duhovščina toliko veljave, da bi kar v kalu zadušila, ko bi le kaj tacega nameravali.“ Ne dá se tajiti, da je to, o čemer je uradnik govoril, res tako. To pa pride od tod, ker si duhovni v tem obrtnem kraju prizadevajo, delavsko vprašanje rešiti po katoliških načelih. Toraj že gre, a resna volja mora biti, delavci temu že zapajo, kjer vidijo, da ima sree do njih, da je usmilenje v sreči in ne na jeziku.

— Novi srbski minister vnanjih zadev Dragutin Franasović je rojen v Senji na Hrvaškem, oče mu je bil kapitan pri Donavski parobrodni družbi. Ko se je leta 1859 stari stric sedanjega vladajočega kralja, knez Miloš Obrenović, po pomirju vrnil v Belgrad, je veleval kapitan Franasović ladiji, ki je prinesla kneza v glavno mesto. Knezu se je kapitan priljubil in ponudil mu je mesto kapitana v pristanišči v Belemgradu. Tako je prišel Franasović v Srbijo. Najmlajši sin Dragutin, sedanji minister, razumen deček, ki je že v mladosti znal nemški, francoski, laški, in srbo-hrvaški jezik, je bil vzgojen v vojaški akademiji. Dovedil je študije, vstopil v armado in je v letu major postal. Sedanji kralj ga je imenoval adjutantom. Ko je pred nekterimi leti ženska v cerkvi vstrelila na kralja, izvil ji je Franasović pištolo iz rok in jo je pustil zapreti. Kralj se mu je zahvalil ter ga imenoval nadlajtnantom. Leta 1885 je bil Franasović poslanec v Rimu; ko je počila vojska med Bolgari in Srbi, se je v službo ponudil in postal je vojni minister. V novem kabinetu je na čelu vnanjim zadevam. Franasović je star 46 let, njegova brata sta kapitana pri Dunajskem parobrodnem društvu. Sedanji vojni minister general Horvatič je rodom iz vojaške granice in je služil pri graničarjih. Kot nadporočnik se je zaročil s hčerjo tovariša pri graničarjih. Sreča mu je bila mila. Nenadoma je bil prestavljen k redni vojski in je mogel iti k posadki na Dunaj. To mu je službo grenilo, odpovedal se je službi in je vstopil v srbsko vojno za stotnika l. 1864. V zadnji srbsko-turški vojski se je odlikoval in po končani vojski je šel za poslanca v Petrograd.

Telegrami.

London, 15. aprila. Tabor, ki so ga nasprotniki Gladstonovi včeraj sklicali, je sprejel Hartingtonovo resolucijo proti „Home-rule“. Salisbury je rekel, da omenjeni načrt postave ni družega nego sramotna izdaja, ter naj bi si za svarilen izgled vzeli nekdanj tributivne danes neodvisne turške pokrajine.

Rim, 15. aprila. V Brindisi se je včeraj na štirih krajih kolera pokazala, umrl pa ni nihče. Poprej je pa ravno tam že 64 ljudi za kolero zbolelo, in jih je 10 od njih pomrlo. Pravijo da so kolero iz Benetek tje kaj zanesli.

Tuji.

13. aprila.

Pri **Maliču**: Zwilling, Schulhof, Hoffmann, Cary in Glas, trgovci, z Dunaja. — J. Diamant, trgovec, iz Prage. — Edward Löwy, trgovec, iz Trsta.

Pri **Stonu**: Hermína pl. Orosz, zasebnica, s sestro, z Dunaja. — Löwith, Berényi, Schwan, Geel, Béhm in Weiss, trgovci, z Dunaja. — Karl Hartmann, trgovec, iz Grada. — Anton Enoh, uradnik c. k. mornarice, s soprogo, iz Pulja. — Anton Žgur, župnik, iz Loškega potoka.

Pri **Bavarskem dvoru**: Jakob Brollo, slikar, z dvema pomočnikoma, iz Genove. — Ožbalt Bierti, slikar, iz Genove.

Pri **Južnem kolodvoru**: Avgust Bremitz, agent, iz Trsta. — Frane Dolenc, iz Trsta.

Pri **Avstrijskem caru**: And. pl. Benedek, zasebnik, z Dunaja. — Rooss, zasebnik, iz Kranja. — Jurij Müller, trg., iz Ljubljane.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		razkoma v mm	toplomera po Celziju			
7. u. zjut.	732-78	+ 4-8	brezv.	megla	2-50	
14. 2. u. pop.	730-68	+ 13-0	m. vz.	oblačno	dežja	
9. u. zveč.	731-83	+ 8-0	m. vz.	oblačno		

Zjutraj megla, dopoldne oblačno in veter. Popoldne dež. Srednja temperatura 8-5° C., za 0-5° pod normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafsko poročilo.)

14. aprila.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	85 gl. 05 kr
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	85 „ 15 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	114 „ 35 „
Papirna renta, davka prosta	101 „ 70 „
Akcijske avstr.-ogerske banke	876 „ — „
Kreditne akcije	292 „ 90 „
London	126 „ 10 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleonid.	10 „ 01 1/2 „
Ces. cekini	5 „ 94 „
Nemške marke	61 „ 75 „

Male orglje.

pripravne za manjše cerkve ali tudi večje kapele, so na prodaj z jako vgodnimi pogoji. Pogledajo se lahko ter potrebno izve pri A. Schrüpfu-u v Mariboru, Tegetthofove ulice št. 19.

V Kovorju pri Trziču

bo o sv. Jurju

služba orgljarja in cerkovnika

izpraznjena. Kdor želi prositi, naj se pisмено ali ustmeno pri odotnem cerkvenem predstojništvu oglasi. (3)

Homeriana-čaj,

po zdravnikih priporočeno, izvrstno sredstvo proti

bolezni na plućih in na vratu (jetiki, naduhi in bolezni v krlju [Kehlkopf]).

Iznenadljivi so vspehi! (23)

Knjižica o tem razpošilja se zastoj.

Zavitek čaja velja 1 marko 20 vinarjev.

Edino pravega ima

A. Wolffsky,

Berlin N., Weissenburger-Strasse Nr. 79.

Umetne

(22)

zobe in zobovja

ustavlja po najnovejšem ameriškem načinu brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradskega mostu, I. nadstropje.

Naznanilo.

V zalogi podpisane bukvarne dobiva se knjiga:

Marija moja kraljica

ali

ŠMARNICE.

Spisal

Anton Žgur,

župnik v Loškem Potoku.

Z dovoljenjem Ljubljanskega knezoškofijstva.

346 str.

Obseg: Marija, moja luč; moja zvezda; moje solnce; moja pesem; moje bukve; moj vrt; moja jed; moj škit; moj biser; moja beseda; moje drevo; moje veselje; moja zrkalo; moja sestra; moj studenec; moja nevesta; moja podoba; moja evetlica; moj prstan; moje orožje; moje sidro; moje pribežališče; moje prebivališče; moja trdnjava; moj turen; moje zdravilo; moja pot; moja čudodelnica; moja srednica; moja mati; moja krona; moja kraljica. — Pridejana je sv. maša, molitve, katere naj se z mašnikom vred opravljajo po vsaki tihi sv. maši, lavretanske litanije, molitve k presvetemu Rešnjemu Telesu, k sveti Devici Materi Mariji, k svetemu Jožefu, za vse potrebe, Litanije vseh svetnikov, molitve po litanijah, molitev h križanemu Jezusu, tri božje čednosti in sv. križev pot.

Cena letošnjim „Šmarnicam“ je ta-le:

Vezane v pol usnji gl. 90 kr.

„ vse v usnji 1 „ — „

„ „ „ z zlato obrezo 1 „ 20 „

Po pošti 10 kr. več. Kdor jih 12 skupno naroči,

dobi ene za nameček.

Tvarina je dobro obravnavana in prav koristna.

Ker ima mišne izgleda in dogodbe, bode se knjiga gotovo vsakemu priljubila.

„**Katoliška Bukvarna**“

v Ljubljani, stolni trg šte. 6. (2)

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.